

PIHALNI ORKESTER LITOSTROJ – LJUBITELJSKI ORKESTER, KI DELA PROFESIONALNO

SABINA MOHORIČ,
Kadrovsko pravna služba

V današnji številki nas bo poneslo še malce v glasbene vode. Predstavili vam bomo namreč Pihalni orkester Litostroj. Verjetno se sprašujete, kaj ima pihalni orkester z nami drugega kot to, da smo mi locirani, oni pa nosijo ime po Litostrojski ulici v Ljubljani. Pa imamo kljub temu še nekaj skupnega, in sicer to, da kot družbeno odgovorno podjetje, ki med drugim podpira tudi slovensko kulturo in njene ustvarjalce, orkestru nudimo prostor za vaje. Naša skupna zgodba se je začela s prej omenjenim nakupom novih prostorov v Litostroju in v čast nam je, da lahko na ta način podpremo pihalni orkester z več kot 70-letno tradicijo. Več o njem pa nam je povedal njegov predsednik, g. Matej Gostič.

G. Matej Gostič, lepo pozdravljeni in hvala, da ste sprejeli povabilo na pogovor! Ko sva že ravno pri pozdravu, mi na začetku lahko zaupate, če imate člani orkestra kakšen svoj, »interni« pozdrav.

Lepo pozdravljeni in hvala za povabilo. Internega pozdrava sicer nimamo. Smo pa priredili napev slovenske ljudske pesmi, ki se pojavi v delu koračnice »Slovenci« in je ena največkrat izvajanih koračnic slovenskih pihalnih orkestrrov in godb. Naše besedilo gre takole: »Dekle zakaj tajiš, da sama ti ležiš. Na slam'ci se pozna, da sta ležala dva. S teboj je fantič bil, se z godbo veselil. Saj tukaj vam igra, Litostrojska muzikal«

Ko se je porodila ideja, da vas predstavimo v našem internem glasilu, sem si z zanimanjem ogledala vašo spletno stran, ki je mimogrede zelo lepo urejena in polna zanimivih informacij. Zanimiv pa je predvsem vaš slogan na prvi strani, ki se glasi »Ljubiteljski orkester, ki dela profesionalno«. Kakšno je torej vaše poslanstvo?

Najprej nas veseli, da vam je naša spletna stran všeč. Prenovili smo jo ob 70-letnici orkestra v lanskem letu. Naše poslanstvo je širiti in predstaviti ljubiteljsko kulturo skupinskega muziciranja čim širši publiki in s tem poskrbeti za dobro vzdušje ljudi in popestritev dogodkov. Verjamemo namreč, da glasba povezuje ljudi. Zavedamo se, da je naš slogan precej drzen in je nastal kot posledica dejstva, da se na vsak nastop pripravimo, se zanj potrudimo in ga odigramo kot najbolje znamo.

Ljubiteljski hobiji pa so po navadi povezani tudi s stroški za posameznike in iskanjem sponzorjem. Med drugim je z nakupom prostorov v Litostroju to postalo tudi podjetje LTH Castings. V uporabo za nedoločen čas smo vam namreč dali prostor, v katerem tedensko izvajate vaje. Kaj vam to pomeni?

Delovanje orkestra, čeprav ljubiteljskega, nikakor ni poceni. Poleg uniform, inštrumentov in opreme, je

potrebno najeti dobrega dirigenta, kupiti še notno gradivo ter seveda zagotoviti primerno dvorano za redne vaje. Brez prostora za vaje orkester preprosto ne more obstajati. Novica o prodaji objektov je prišla za nas kot strela z jasnega, saj so nas z Litostroja Jeklo zgolj obvestili, da moramo v roku meseca dni izprazniti in zapustiti prostore, ker so objekti prodani. Takoj smo se sestali s tedanjim predsednikom uprave podjetja LTH Castings, ki je na naše veliko olajšanje pokazal veliko mero naklonjenosti in razumevanja. Obenem nam je omogočil nadaljnje delo vse dotlej, dokler podjetje tega prostora ne bo nujno potrebovalo za svojo dejavnost. Brez pokroviteljev, pa naj gre za javni ali zasebni sektor (največkrat gre za kombinacijo obojega), delo nobenega pihalnega orkestra ne bi bilo možno. Veseli smo, da je podjetje LTH Castings tovrstni ljubiteljski kulturi

naklonjeno, s čimer izkazuje tudi dobršno mero družbene odgovornosti. Želimo si, da bi začeto sodelovanje nadgradili v dolgoročno obojestransko korist.

Kako pa se je pravzaprav začela vaša zgodba v Litostroju? Izvajate vaje v tem prostoru že od samega začetka delovanja orkestra?

Orkester je bil leta 1950 ustanovljen s strani takratne tovarne Litostroj, in sicer kot Mladinska godba Litostroj. Sam sem njegov član postal kot srednješolec pred 34 leti. Več kot 20 let sem aktivni član izvršnega odbora društva, zadnjih 10 let tudi kot njegov predsednik. Omenjeni prostor je (če se ne motim) tretja vadbeni lokacija orkestra. Prve vaje je orkester izvajal v Zadržnem domu v Guncjljah, nato se preselil v t.i. »barako« (kot smo jo sami poimenovali) na drugi strani Litostrojske ceste, ki pa je danes ni več, saj se na tem mestu gradi stanovanjska soseska. Leta 2008, nam je takratni lastnik stavbe ponudil v uporabo prostor, v katerem vadimo še danes, v njem pa je pred tem delovala transformatorska postaja.

Omenili ste, da je bil orkester ustanovljen leta 1950, kar pomeni, da ste lansko leto obeležili že 70 let neprekinjenega delovanja. Celotno zgodovino je sicer težko strniti v nekaj stavkov, a bi vas vseeno prosila, da nam jo predstavite in izpostavite ključne dogodke.

Res je. Pihalni orkester Litostroj je drugi najstarejši orkester, ki neprekinjeno deluje na območju Ljubljane. Orkester je začel kot

mladinska godba Litostroj, se vmes preimenoval v Sindikalni pihalni orkester Litostroj in v začetku 90ih let dobil današnje ime. Kot vsi takratni orkestri, se je tudi naš najprej osredotočal na izvajanje koračnic. Prvi nastop orkestra je bila prvomajska budnica leta 1950 ob 5. uri zjutraj. Zadnjih več kot 20 let tudi redno sodelujemo na osrednji prvomajski proslavi na Rožniku. Vendar pa orkester ni ostal samo pri koračnicah in budnicah. Kmalu je začel z izvajanjem najrazličnejših glasbenih zvrsti: od zabavnih skladb, polk, valčkov, narodnih skladb, tudi klasičnih skladb itd. Vmes posnel kaseto, ploščo, gostoval na mnogih koncertih v Sloveniji, državah nekdanje skupne države in drugje v tujini. Vsakokratni prihod novega dirigenta je v orkestru predstavljal mejnik v delovanju orkestra, saj je vsak prinesel nek nov veter in način dela ter s tem nadgradil orkester. Na leto sedaj orkester izvede preko 25 nastopov, ki so večinoma zabavnega značaja in dva večja dogodka: premierni in novoletni koncert. Skratka, aktivni smo bolj kot kadar koli prej, kar je edini pogoj, da glasbeno napreduješ in obenem obstaneš. Upam si namreč trditi, da je glasbeni nivo pihalnih orkestrrov v Sloveniji zelo visok, kar je povezano s kvalitetnim in javno dostopnim glasbenim šolstvom. Obenem gre za eno starejših ljubiteljskih tradicij pri nas, saj na primer ena najstarejših godb na svetu, če ne kar najstarejša, izvira prav iz Slovenije.

V tem času ste zamenjali tudi 7 dirigentov, trenutni dirigent, Gregor Vidmar, pa je prva violina vašega orkestra že dobrih 15 let. Dober dirigent je zagotovo izrednega pomena za celotni orkester, kajne?

Absolutno je najpomembnejša oseba v orkestru dirigent. Pri nas je ta obenem tudi umetniški vodja. Delo dirigenta v ljubiteljskem orkestru je še toliko bolj zanimivo in zahtevno, saj ima v večini orkestrrov opravka s tremi generacijami godbenikov in godbenic različnega glasbenega predznanja. Tu ne zadostuje samo njegovo glasbeno znanje in sposobnost interpretiranja neke skladbe, ampak so potrebne še veščine dela z ljudmi, ki jim glasba ni poklic in na vajo ▶

Matej Gostič, predsednik pihalnega orkestra Litostroj

pridejo po velikokrat napornem dnevu. Gregorju je do sedaj to odlično uspevalo. V prid njegove kvalitete govori tudi dejstvo, da ni le akademski glasbenik (klarinetist in saksofonist), temveč tudi ceremonialni dirigent orkestra Slovenske vojske in posledično izkušen dirigent, ki je najbolj podkovan prav na področju dela s pihalnimi orkestri.

Da pa se ne bova posvečala samo dirigentu, morava omeniti tudi ostale člane. Kot omenjate ste v orkester včlanjeni godbeniki vseh starosti in poklicev. Koliko članov šteje orkester? Lahko omeniva tudi člana z najdaljšim stažem v orkestru?

Člani orkestra smo iz treh generacij in sam rad rečem, da smo iz vseh vetrov, zato tudi lahko vse uredimo. Upam si trditi, da za večino obisk vaj na nek način pomeni sprostitev po dolgem dnevu. Kljub resnemu delu se trudimo, da ne zmanjka časa za druženje, na tak ali drugačen način. Med nami so se namreč stkala tesna prijateljstva. V orkestru nas je bilo že preko 60 godbenic in godbenikov. Trenutno nas je 46, seveda pa ta številka niha. Godbenik z najdaljšim stažem je član orkestra 61 let, so pa še štirje, ki so v orkestru že več kot 50 let. Najmlajši godbenik pa počasi zaključuje osnovno šolo – letos je tudi prvič igral na budnici.

Na tem mestu lahko narediva še nekaj dodatne reklame. Nobena skrivnost ni, da medse vabite nove člane, ki so veščji igranja na pihala, trobila ali tolkala. V našem podjetju je zaposlenih več kot 1.800 zaposlenih, tako da upam, da bova s tem prepričala tudi koga izmed njih. Kaj ponujate novim članom?

Za obstoj in napredovanje orkestra je izjemnega pomena tudi dotok novih godbenic in godbenikov. Kar lahko ponudimo je »prijetno s koristnim«. Prijetno je druženje in spoznavanje novih ljudi, obiskovanje drugih krajev in spoznavanje ostalih sodelujočih orkestrów in društev. Koristen je pa konstanten stik z instrumentom in glasbeno napredovanje. Vedno rad povem, da tudi če kdo že nekaj let ni igral instrumenta, se ga je pa učil, ne bo potreboval veliko, da bo to nadoknadil. Volja in zagnanost bosta zadostovala. Oglasite se nam na email: info@kud-litostroj.si. Več o nas pa lahko izveste na naši spletni strani <https://www.kud-litostroj.si/> (tam nas lahko vidite in slišite) ali pa spremljate naše objave na Facebooku: <https://www.facebook.com/pihalniorkesterlitostroj>. Vabljeni!

Verjetno je za njih pomemben tudi podatek kolikrat na teden vadite in kako potekajo vaje.

Vaje imamo praviloma ob ponedeljkih in četrtek zvečer ob 19:30. Izjemoma tudi kakšen drug dan. Delamo tako skupinsko kot celotni orkester, kot posamično po sekcijah (npr. samo pihala ali samo trobila), kar je odvisno od programa in odločitve dirigenta. Vaja po navadi traja uro in pol.

Vaje pa so seveda potrebne za dobre nastope. Od pojava koronavirusa dalje ste bili zanje prikrajšani. Kaj pa v obdobju pred njim? Nekaj ste o tem že povedali, a povejte nam še kaj več. Kam povsod vas je zanesla glasbena pot?

V povprečju imamo med 25 in 30 nastopov letno. Večina je sicer izvedenih v Ljubljani oziroma Sloveniji. V Ljubljani je Pihalni orkester Litostroj zadnjih 9 let pobudnik in koordinator vsakoletnih nedeljskih promenadnih koncertov petih ljubljanskih pihalnih orkestrów, ki potekajo med majem in septembrom ter večine skupnih dogodkov vseh orkestrów. Lansko leto smo kljub koroni vseeno izvedli 12 koncertov, kar glede na situacijo niti ni bilo tako malo. Obenem smo izvedli tri večere ob nabrežjih Ljubljanice s štirimi pihalnimi orkestri, ki je potekala kot povorka med Čevljarskim in Mesarskim mostom. Dva »združena« orkestra sta startala vsak na enem mostu in korakala po eni strani Ljubljanice, igrala

ob kavarnah ter potem nadaljevala do drugega mosta ter po drugi strani nabrežja nazaj. Na Prešernovem trgu, kjer smo se srečali, smo vsi štirje orkestri zaigrali skupaj. Odziv publike je bil izjemen, zato smo se odločili, da vse skupaj letos še večkrat ponovimo. Poleg premiernega in novoletnega koncerta ter nedeljskih promenadnih koncertov imamo še vrsto priložnostnih in vsakoletnih nastopov, kot je pomladni koncert ob Koseškem bajerju, ki ponuja krasno kuliso in ambient, pa sodelovanje na Rokovem sejmu v Dravljah, Dnevu ČS Šentvid, dvakrat na leto igramo na ladjici po Ljubljani itd. V prednovoletnem času smo nepogrešljivi del Veselega decembra v Ljubljani na Pogačarjevem trgu. Radi se odzovemo povabilu na srečanje kakšnega od drugih orkestrów izven Ljubljane, podobno velja za priložnostne dogodke kot npr.: rojstnodnevna budnica, kateri od otvoritvenih dogodkov Mestne občine Ljubljana, promocijski dogodki podjetij, prireditve na kateri od osnovnih šol in vrtcev, športni dogodek idr. Praktično od začetka bodrimo tekače na vsakoletnem Ljubljanskem maratonu. Zadnja leta popestrimo dogajanja v sklopu Evropskega tedna mobilnosti, ki v septembru poteka v Ljubljani. Tudi tujine se ne branimo, kadar si jo lahko privoščimo. Skratka res nam ni dolgčas.

Kaj pa glasbeni repertoar? Kakšne skladbe izvajate in kdo je tisti, ki daje ideje za nove skladbe?

Kot omenjeno ima orkester letno dva osrednja dogodka: premierni koncert v mesecu aprilu ali maju in novoletni koncert v decembru. Slednji je prilagojen prednovoletnemu času in vsebuje lahkotnejšo glasbeno tematiko z novoletnimi in božičnimi skladbami. Premierni koncert pa je zadnjih 10 let vedno tematsko obarvan. Izbrano tematiko glasbeno izvedemo in na dogodek povabimo še kakšnega od drugih (ne nujno glasbenih) izvajalcev. Ponosni smo, da imamo v naših vrstah kar nekaj odličnih pevcev solistov, tako da marsikatero »kancono« v celoti izvedemo kar v lastni režiji. Predlog po navadi poda dirigent v sodelovanju s programskim odborom orkestra, ki pa ga z vidika organizacijske in finančne izvedbe potrdi še izvršni odbor. Tako smo se na zadnje glasbeno soočili s »Plesmuzko« (standardnimi in latinsko ameriškimi plesi, hip-hopom, breakdancom, polko itd.) in v goste povabili najrazličnejše plesalce. Leto pred tem smo oder spremenili v »Broadway« in priredili večer muzikalov. Na Kongresnem trgu v Ljubljani smo izvedli »Rock fešto« z znanimi rock uspešnicami pa koncert

»Feelharmonika« s harmoniko v glavni vlogi v vseh njenih pojavnih glasbenih oblikah (od polke do argentinskega tanga). Tudi koncert »Pesmi upora« s tematiko revolucionarnih in ostalih uporniških pesmi s pevsкими zbori in skoraj 100 pevci velja omeniti. Na Koseškem bajerju smo koncert »Nad mestom se večeri« posvetili Jožetu Privšku in slovenski popevki in še bi lahko našteval. Na ostalih koncertih pa večinoma igramo različno tujo in domačo zabavno glasbo (od evergreenov do novejših hitov), slovensko popevko, rock skladbe, otroške skladbe, narodno zabavne skladbe pa tudi klasične skladbe. Skratka trudimo se, da zaigramo za vsakogar nekaj.

Prej sva že omenila koronavirus, ki je dodobra zaznamoval vaš delovanje. Kako ste se soočili s tem, kako so potekale vaje in kdaj upate, da boste lahko svojo glasbo ponovno predstavili občinstvu v živo?

Od oktobra do začetka maja nismo imeli vaj, ker so bile prepovedane (podobno je bilo tudi lansko pomlad). Sedaj smo z njimi pričeli in bomo v juniju pričeli s koncerti na prostem. Še vedno sicer čakamo, na izvedbo slavnostnega koncerta ob lanskoletni 70-letnici, ki ga lani nismo mogli izvesti. Računamo, da bo to izvedljivo letos jeseni. ▶

Pihalni orkester med vajami v naših prostorih na Litoastrojski cesti ...

... in na enem od njihovih koncertov.

Vmesni čas smo izkoristili za pripravo kakšnega »karantenskega posnetka« [v našem primeru skladbe »Memory« iz muzikala Cats na solo violini], kot že omenjeno smo posodobili spletno stran orkestra, temeljito uredili naše arhive [imamo namreč izredno bogat notni arhiv, foto arhiv, pa avdio in video arhive], pripravljali objave za stran na Facebooku, se občasno dobili na video klicu, da se vmes ne bi pozabili.

Lahko tudi zaposleni v LTH Castings pričakujemo kakšen vaš nastop? Morda na naši vsakoletni novoletni zabavi?

Seveda in z največjim veseljem – komaj čakamo.

70 let je dolga doba in potrebnega je veliko truda in interesa, da tako velika glasbena zasedba kot je orkester, obstoji. Kaj je tisto, kar vas kot orkester in njegove člane žene naprej?

Naj se sliši še tako »zljajnano«, ampak ljubezen do glasbe je tista, ki nas povezuje. Samostojno igranje pihala ali trobila je omejeno zgolj na neko linijo ali melodijo. Orkester pa ponudi neizmerno

paleta zvokov, ki ob dobri izvedbi začarajo tako nastopajoče kot občinstvo. Izredno lep je tudi občutek, ko veš, da si svojim igranjem oziroma izvedbo nekoga razveselil in mu polepšal dan. Sodelovanje v orkestru tako hitro postane način življenja, ki ti je blizu in postane del tebe. Zame osebno je pa predvsem sprostitvev po velikokrat dolgem dnevu in stik s prijatelji.

V vseh teh letih pa zagotovo ne manjka tudi kakšnih hecnih pripetljajev oziroma anekdot. Katero bi lahko delili z našimi bralci?

Drži, anekdot in pripetljajev je veliko in če dovolite bi povedal kar tri. Prva bi bila recimo tale. Ko orkester prevzame nov dirigent, največkrat kot prvo skladbo izbere eno od koračnic, da sliši kako jo orkester odigra in obenem zveni. Takratni novi dirigent je predlagal izvedbo ene težjih koncertnih koračnic, ki pa nam takrat ni najbolje uspela. Po končani koračnici je bil njegov komentar: »Ja, super, odlično! Sedaj pa še v ritmu in prave note!«

Zelo zabavna se mi je od nekdaj zdela tudi anekdota iz časa, ko sem se pridružil

orkestru. Takrat je bila navada, da je tajnik orkestra pred začetkom vaje klical domov godbenike, ki jih že dlje časa ni bilo na vajo, da jih nanjo povabi. Ko je enkrat tako klical enega od godbenikov, je žena na drugi strani rekla: »Kako, a ga ni na vaji?«. Tajnik se je hitro znašel: »Joj, gospa oprostite, ravnokar je stopil skozi vrata!«.

Za konec pa lahko povem še lastno anekdoto, kako sem se pridružil orkestru. Leta 1987 je enkrat po moji uri klarineta na glasbeni šoli Franca Šturma v Šiški, k meni pristopil takratni novi dirigent Marjan Stropnik in me pohvalil, da sem dobro igral. To ni bilo res, saj mi je tisto uro šlo vse narobe, česar ni s svojimi kritikami skrival niti učitelj. Na vprašanje, ali bi se pridružil pihalnemu orkestru, sem kategorično odvrnil: »NE! On pa mi je rekel: »Super, se vidimo v ponedeljek ob 20. uri na vaji!«. In sem prišel.

G. Matej Gostič, najlepša hvala za tako prijeten pogovor. Celotnemu orkestru želim, da boste čim prej lahko ponovno pričeli z nastopi, mi pa vas seveda vladno vabimo na naše prednovoletno srečanje v mesecu decembru. ■